

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Sprejeto.

Bilo je 14. oktobra leta 1867 v 36. seji državnega zbora; obravnavala se je postava o spremembi osnovne postave državnega zastopa. V tej seji je dr. Herbst odločno se izrazil proti direktnim volitvam, ker niso mogoče brez prikrajšanja pravic deželnih zborov, kateri imajo po deželnih redih pravico, poslance v državni zbor voliti. Še ostreje sta Kaiserfeld in Rechbauer pri isti seji obsodila direktne volitve, katere bi bile po lastnih besedah Kaiserfeldovih „prelomljenje pravic deželnih zborov, do česar državni zbor nikakor nema pravice“.

In denes pet let pozneje je isti dr. Herbst v seji 6. marca stopil na govorniški oder in kot poročevalec ustavnega odbora zagovarjal direktne volitve. Storil je to z vso nesramno sofistikco, katera mora priti samo iz ust človeka, ki je v svoji gnjusni čestilakomnosti in v svojem zagriznemem srdcu proti vsemu slovanskemu že zdavnaj izgubil čut prava in resnice.

Pritrjevali in ploskali pa so temu možu njega vredni privrženci ter brez vsake debate hipoma sprejeli postavni načrt, po katerem bi se kontumacirala velika večina avstrijskih narodov po manjšini.

Sprejeta je tedaj volilna reforma v državnem zboru po 120 poslancih, pa sprejeta nij od narodov, kateri so baš sedaj z milijoni

podpisov izrekli svoj „veto“ in kateri niso čreda ovac, samo za to v državi, da se jim volna striže.

V Cislajtanijski nas živi 20 milijonov prebivalcev, zvezani smo po stoletni zgodovini v eno državno truplo, nosili smo skozi stoletja enaka bremena, uživali vsi skupaj enako malo političnih pravic. Ko je napočila doba ustavnega življenja v Avstriji, smo se čutili vsi poklicani k svobodnemu gibanju in razvijanju svojih naravnih, političnih in narodnih pravic. Pa od časov Schmerlinga sem se je vedela na prvo mesto porivati neka avojat, ki je svoje mreže nategnila čez vse odločilne kroge in ki je s sklepom 6. marca storila poslednji korak, da bi si za zmiraj ohranila večino v državnem zastopu, to je, tako dolgo, dokler nismo srečno bugsirani v luko Prusizma. —

Koliko prebivalstva od vseh 20 milijonov pa reprezentira teh 120 mož, da kratko malo spremene ves temeljni ustav Avstrije? Oni so zastopniki enega dela avstrijskih Nemcev, ne vseh, ker Tirolci, Predarlčani, srednji Štajerci in Gornje-Avstrijanci ne stoje v njihovih vrstah.

Dalje stoji med temi 120 možmi 5 dalmatinskih poslancev, ki so sicer izvoljeni po 400.000 slovanskih Dalmatincih, se morajo tedaj smatrati kot postavni zastopniki, ki pa naravnost proti političnim načelom svojih volilcev ravnaajo. Končno se v vrsti stodvaj-

seterih nahajajo še posamezni rusinski, bukovinski in poslanci južnih dežel.

Vseh 120 mož reprezentira tedaj, ako visoko sežemo, kakih 6 milijonov prebivalcev, blizu tretji del vseh.

Nasproti pa tej postavi so, da si sedaj brez zastopa v državnem zboru, ves češki slovanski narod, ves slovenski narod, ker je tudi g. Černe izstopil, ves poljski narod in znatni del nemškega naroda, skupaj 14 milijonov prebivalcev.

V državnem zboru ste res dve tretjini poslancev glasovali za volilno reformo, pa zunaj državnega zbora glasujeta dve tretjini narodov proti, in dokler večina narodov ne sprejme postave, ostane „sprejeto“ zbora sama fikcija.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 8. marca.

O sprejetji **volilne reforme** govorimo na drugem mestu. O glasovanju bodi omenjeno, da je glasovalo zanj 113 ustavovercev, torej ravno komaj dve tretjini, dva rusinska kmeta in pet dalmatinskih uskokov.

Čehi prej niso volili v šolske svete. Tudi tu so držali pasivni upor. Zdaj so ga opustili in volili. V Pragi so bili voljeni v šolski svet poslanci: Čížek, Sladkovski in Gregor. A glejte! Vlada ustavoverska, ki je tolikanj kričala nad Čehi, ko voliti niso hteli, zdaj izvoljenih neče potrditi. Taka je nemška svoboda. Nij dovolj, da se voli: kar

Listek.

Ivan Erazem Tatenbah.

Izvirni historični roman iz slovenske zgodovine.

(26. nadaljevanje.)

Grad Čakavec nij bil pripravljen na brambo proti toliki vojski. Dolgo ga tudi nij bilo mogoče braniti, ker nij bilo živeža za 2000 ljudi. Zrinjski je vsak dan pričakoval, kedaj iz Dunaja pride to, kar mu je pater Forstal po poročilu obljubil, namreč pogodba s cesarjem. A iz Dunaja le nij bilo nič, Spandau je pritiskal čedalje bolj, Čakavec se je mogel samo še nekoliko dni držati. Zrinjskemu in Frankopanu je bilo vse na tem ležeče, da ju poveljnik cesarske vojske ne dobi kot ujetnika v roke. Sama sta hotela iti na cesarjev dvor. Zrinjski je bil hrvatski ban. Od cesarja samega še nij dobil svoje odstavke. Na dvoru ga ne bi bilo lahko zapirati vsled starih ceremonij, zato je dvorska konferenca že v seji 9. aprila sklenila, da bi bil „škandal“, ko bi prost na dvor prišel, da ga torej mora Spandau na vsak način ujeti. Dober svet je bil drag, kako uiti.

Tu je bila zopet grófica Katarina Zrinj-

ska, ki je mislila in delala. Ona je imela hitro črtež gotov, kako njen mož in brat uideta, a ona sama grad brani, dokler je mogoče.

Skleneno je bilo na nasvet grófice, da se v temni noči napade Spankau-ova vojska, ki je ležala na strani proti Dravi. Nij bilo dvomiti da bode Spankau, kateri Zrinjskega moči ni mogel poznati, z vsemi silami ustavil se ponočnemu napadu. Med tem lahko Zrinjski in Frankopan uideta.

To se je zgodilo koncem aprila. Noč je bila meglena in hladna. Na dravski strani je oril vojni krik, koče po polji so gorele. V gradu Čakovcu pak je bil Zrinjski s Frankopanom in kacími 25 izbranimi vojaki-spremljevalci — pripravljen na beg. Junaška njegova postava je bila kakor strta, in Frankopanu se je videlo, da ta korak ne stori rad, temuč ker je prisiljen po svaku in sestri, grófici Zrinjski, katera se nij dala pregovoriti, da bi šla z njima.

„Idite, za domovino je tako prav. Jaz pa ostanem tu do zadnjega, da se ne bode reklo, da smo vsi zapustili mesto. Vidva morata iti, jaz hočem ostati.“

Zrinjski jo prime za roko in nem stoji. Ona in drugi ga nagovarjajo naj se odpravi

brž. Nazadnje poljubi ženo in reče z drhtajočim glasom:

„Bog s toboj!“

Obrne se in vsi odhajajo, izgube se za ogrom gradovega hodnika, in iz grada ven, na polje megleno. Nobena solza nij močila belega lica visoke gospe. Še je imela upanje in pogum.

V divjem diru je gonila četica ubežnikov preko polja po stranskih potih.

Pri Muri so bili pripravljeni ribiči, kateri so že čakali. Imeli so samo tri večje čolne, broda ne. V čolne so mogli samo Zrinjski in Frankopan, konji so morali plavati. Tako so prošli preko Mure, na oni strani zopet osedlali mokre konje, in jahali celo noč dalje.

Drug dan o póludne so se ustavili v Sigitu pri grofu Sétsju, zopet celo popoldne so jahali naprej na severo-vzhod na potu proti Dunaju ter prenočili v Kermendu pri Batianiju. Ta je bil tudi v zaroto vpleten, a že se je umikal, nij jih hotel spremiti, dal jim je pač nekoliko ljudi za spremstvo. Drugo noč so spali v neki magjarski vasi v kloštru pri jezvitih. Tudi ti pobožni očetje so gledali, da so goste kmalu odpravili. Tretjo noč so prenočevali pri grofu Kèrju, enem svojih zaveznikov, blizu mesta

se voli mora nemško misliti, sicer nič ne velja!

V **ogerskem** zboru je honvedski minister odgovarjajoč na neko interpelacijo, poročal o stanju magjarske narodne vojske honvedov ter se bahal, da so ti honvedi dobro oboroženi in se ob priliki vojne morejo brzo na noge spraviti (kar je menda več ko dvomljivo.) Nek Ueremenyi pak nasvetuje, naj se honvedska vojska zmanjša, ker le potem bo mogoče dobrih oficirjev dobiti.

Dalmatincem, ki so glasovali z nemškimi centralisti, bere celo Šuzelka v svoji „Reformi“ lekcijo: „To je vendar v najvišji stopinji nesvobodnostna, nepravilna, nepravna, res čisto perfidna politika, in po vrhu je tudi nespametna, kratkovidna, da, naravnost neumna.“

Poljska „Gaz. Nar.“ pozivlje poljske poslance naj zdaj vse medsebojne razpore popuste, pa stranko organizirajo na boj proti skupnemu sovražniku. Treba je kolikor največ mogoče peticij proti volilni reformi na cesarja poslati.

Vnanje države.

Na **Francoskem** je Thiers s svojim govorom v narodni skupščini še precej zadovoljil. Akoravno je potrdil reakcionarni govor ministra Dufaure, je vendar tudi odločno izrekel, da se sedajna narodna skupščina razide takoj po odhodu Prusov. Potem bodo nove volitve, pri katerih dobe nedvomno večino republikanci, in s tem tudi osodo Francoske v svoje roke, ker nova skupščina bode imela odločiti, ali se proglasi republika kot definitivna oblika vlade, ali pa se napravi konstitucionalna monarhija. Akoravno je Thiers na ta način odločno prodril s svojimi idejami v narodni skupščini, bodo vendar še resne debate ondi, preden se konča razprava o nasvetih odseka trideseterih. V seji 5. marca je bil sprejet prvi člen, in prva dva odstavka družega. Člen I. določuje, da predsednik republike občuje z narodno skupščino po poročilih, ter da se potem, ko je Thiers govoril, seja sklene, in razprava nadaljuje še le drugi dan. Prva dva odstavka člena II. se tičeta proglašenja postav, ki so bile sklenjene v narodnej skupščini, in pa oblasti predsednikov, vložiti svoj veto proti postavam, katere še niso bile trikrat brane. Najbolj vroči boji bodo pri razpravi v členu IV. Med tem, ko bodo republikanci glaso-

Kisek. Ker so bili pretrujeni ostali so pri tem magjarskem „prijatelji“ več časa, in mu popolnem vse zaupali. A vrli magjarski prijatelj in kučegazda grof Kerj nij imel bržega posla, kakor da je svoje goste izdal. Poslal je namreč na tihoma cesarju Leopoldu posla z naznanilom, da sta Zrinjski in Frankopan pri njem in na potu na Dunaj, kjer mislita svoje izdajstvo oprati. Vsled tega je bilo vse pripravljeno, da bi ju potem tu ali tam prijeli, ako ne bi sama šla naravnost na Dunaj.

Tam so ju zaprli, predno sta k cesarju prišla. Brž potem so ju poslali v ječo v Dunajsko Novomesto. Takoj se je začela velika „pravda“ proti njima. Preiskovalni sodniki se imenujejo: dvorni kancelar Haner, baron Hohengran, Krištof Abele; prisodniki sodnje: grof Vindišgrac, Ivan baron Hervart, feldmaršal-lejtnat Gašpar Zdenko, in drugi.

Njih osoda je bila odločena predno so sodniki svojo sodbo izrekli, kajti že 20. marca 1870 piše cesar Leopold lastnoročno svojemu poslaniku na španjskem dvoru, da, ker se je Zrinjski hotel za hrvatskega in jugoslovanskega kralja narediti („pro principe Croatiae et aliarum partium“), mu bode na prste potrkal, da bodo glave proč skakale (will sie schon ad mores bringen, und auf die Finger klopfen, dass die Köpfe wegspringen sollen“).

(Dalje prih.)

vali za načrt postave, ki se tiče prenosbe izvršilne oblasti, a proti napravi druge zbornice in premembi volilnega reda, bode to pri monarhistih ravno nasprotno. Vladni „Journal Officiel“ od 4. t. m. prinaša novo postavo, po kateri bode v prihodnje izvoljen le tisti za poslanca, ki bode imel pri prvem škrutiniranju absolutno čezpolovično večino glasov, ki so bili oddani pri volitvi, in najmanj četrti del glasov vseh volilcev, ki so vpisani v zapisnik volilcev. Po tem proglašeni bodo brezi dvombe skoraj razpisane volitve za izpraznjena mesta v narodni skupščini.

Francoski prefekti v južnih okrajih so dobili od vlade ukaz, da naj jim bode skrb, da ohranijo natančno neutralnost v vseh zadevah Španiji nasproti. Ukaz ta pride pač nekoliko prepozno, potem ko so francoski prefekti na meji že leto in dan gledali Karlism skozi prste. Če so poslednji bili v stanu, spraviti cele oddelke s kanoni vred čez Pireneje, brez da bi jih bil kedo motil pri tem, so morali francoski stražniki na mostu Bidasoe vsaj z enim očesom mižati. Glavni grešnik v tej zadevi, prefekt okraja gorenjih Pirenej, je bil pred nekaj časom poklican v Verzaillj, a zgodilo se mu nij nič, nego dobil je samo opomin, da naj v prihodnje ne greši več.

Iz Rusčuka se poroča, da Bulgari protestirajo proti temu, da so bili obsojeni kot začetniki znanih nemirov, ter da zahtevajo v peticiji od sultana novo, nepristransko preiskavo v tej zadevi.

Ruske „Birž. Vedomosti“, katere za približanje Poljakov z Rusi med vsemi ruskimi listi morebiti največ govore, dobile so od nekega pruskega Poljaka pismo, katero določno spričuje, da dotični članki omenjenega lista niso ostali brez ozira. Kakor Poljak v svojem listu trdi, so sedanji čas vsi (?) Poljaki, ali vsaj cela liberalna stranka v slovanski tabor nazaj se vrnili in želé odkritosrčno prijateljstvo z Rusijo. „Nemci trde — pravi dopisnik — da med Poljaki in Rusi nij nič občenega, da so naravni protivniki. Bodimo odkritosrčni. Poljski narod ima sicer svoje račune z Rusi; ako bi jih uravnavali, morejo se z njimi spreti; ali to je naša domača zadeva in daleč različna od borbe za „biti ali ne biti“ z Nemci, ki nemajo z nami Poljaki celo nič zajednega.“ Da bi pač enkrat to vse istina postala! Da bi se Slovanstvo iznebilo takih Poljakov in takih Dalmatincev, kakor so dozdaj bili, potem je na vrhunci.

Na **Španjskem** so radikaleci proti temu, da se sedanja narodna skupščina že sedaj razide. V shodu, ki je bil 5. marca, in katerega se je udeležilo 236 poslancev narodne skupščine bilo je sklenjeno, da se dotični vladni predlog zavrže. Odseki narodne skupščine bodo volili v tej zadevi komisijo, katera bode proti vladnemu predlogu. Zagotavlja se, da je vlada vkljub nasprotnemu mnenju ministrov Castelarja in Salmerona sklenila, ne umakniti se zaradi neugodnega glasovanja odsekov. Počakati hoče poročilo komisije, ter potem demisionirati ali pa razpustiti narodno skupščino. Upati je pa, da se stranke še zedinijo v tej zadevi. Listi iz Barcelone od 4. t. m. poročajo, da je vožnja po železnicah proti Francoskemu popolnem zopet odprta.

Na **Angleškem** se je pojavila opozicija proti Gladstone-jevi postavi zaradi irske univerze. Akoravno je bila v začetku prijazno sprejeta, unela se je že pri drugem branju vroča debata. Liberalni listi se pritožujejo čez nezvestobo svojih poslancev v tej zadevi, ter svetujejo Gladstonu, da naj še zadnjo uro vzame nasvetovano postavo nazaj, da ne bode v parlamentu zavržena, ker bi potem ministerstvo bilo primorano odstopiti, in bi Toriesi prišli do vlade. Po govoru, katerega je imel Gladstone 5. t. m. pri banketu v Croydenu, soditi, bode to najbržeje tudi storil.

Dopisi.

Iz Trnovega na Notranjskem 5. marca. [Izv. dop.] Kakor je „Slovenski Narod“ o svojem času že omenil, ovadil je bil jablaniški župan g. Jože Fischer tukajšne narodnjake, pri kojih se je prošnja do cesarja podpisovala, g. Globočniku, okrajnemu glavarju v Postojni. Menda prec tisti trenutek, kakor so bili izdani, pokliče jih g. Globočnik v pisarnico c. k. davkarne v Bistrici. Naj večjega hudodelnika, po njegovem mnenju, imel je menda skoraj dve uri radi te velike pregrehe pri izpovedi. Spraveval ga je, kakor navadno v enakih slučajih drugi paši po Kranjskem delajo: n. p. Ali ste res podpise nabirali? Kaj vas je k temu napeljalo? Kje ste pole dobili? Kakošne so bile tiste pole? Kako ste podpise nabirali? Koliko ste jih nabrali? Kdo se je podpisal? Komu ste pole dajali? Kaj ste ljudem pri tem pravili? Ali so se prostovoljno in lastnoročno podpisovali? Kdo je pole in kam poslal? Ali vam nij bila prepoved deželne vlade o tej zadevi znana? Ali ne veste, da sem tudi jaz prepovedal enake podpise nabirati? In še veliko družih prav radovednih vprašanj. — Gospod Globočnik se je pri tej priliki zares še le prav nežnega političnega otroka pokazal. Naj zastavimo zdaj še mi g. glavarju nekoliko bolj važnih vprašanj. Ali vam je 11. član temeljne osnovne postave od 21. decembra, koji vsakemu pravico prošnje do cesarja pošiljati, priznava, čisto neznan? Ali ne veste, da imajo vsled ravno omenjenega člana od vlade priznana društva in posamezni pravico splošne peticije staviti in jih naj višjemu vladarju pošiljati? Ali vam je čisto neznano, da vsled 13. člana omenjene postave vsak svoje prepričanje z besedo, pisom, tiskom ali izglednim pojasnilom prosto javiti sme? Ali mislite, da naša reč postavna nij? Ali se sme ljudstvu, carju in domovini vedno zvesto vdanemu, postavna pot do svojega očeta zabranjevati? Ali se ne sme, ljudstvo vedno zvesto, za svoje mu dane pravice vestno potezati? Ali mislite, da se prava zavest tudi med priprostimi kmetiči vedno bolj ne razvija in ne budi? Ali menite, da je vladna zoperpostavna prepoved več, ko postava sama? Ali je vaš ukaz, dokler očitno publiciran nij in za katerega še sedaj le malo kdo ve, pošten, pravičen in postaven? Ali morete vi koga siliti, vaše tajne in skrivne ukaze spolnovati? Ali se more človek, ki take tajne ukaze prestopa, postavno kaznovati? Ali je to prav, da vi človeka, radi napačnega povabila nemudoma v plohi in hudem vremenu celih šest ur daleč predse v Postojno kličete? Kje je previdnost, postavnost in pravica? — odgovorite! — Vam na veselje moramo povedati, da je naše ljudstvo že prav dobro tudi politično izobraženo, in ko bi ne bili podpisi k prošnji prezgodaj odposlani na dotično mesto, nabralo bi se jih bilo še več, kot jih je bilo.

Zdaj pa še en komentar o naših županih. Čudno je res, da ima naša fara še sedaj tri županije in ravno toliko županov ali srenjskih predstojnikov. Ti vsegamogočni gospodje so: g. Jože Fischer v Jablanici; g. Anton Jelovšek v Bistrici in g. Anton Sabec v Trnovem. Vsi imajo prav osmolene županijske stole, na kojih že celih šest let brez polaganja kakovega računa, kako s

srenjskim premoženjem gospodarijo, sede. Prav edini so si tudi vsi trije gospodje v tem, da za popravilo srenjskih potov čisto nič ne store, in da so nekatera tako razdrta, da bi si človek kmalu pri belem dnevu peš noge polomil. Pa — gospod Jelovšek-ove slabosti, napake in vnemarnosti, je zadnji dopis precej dobro osvetil. G. J. Fischer je strasten nemčur in vreden privrženec Bismarkov, kar je s svojo ovado pred malo časom očitno pokazal. Temu gospodu, koji je med nami v teku preteklih 18—20 let si pri nas mošnje dobro napolnil, svetujemo, naj se županstvu prostovoljno odpove in naj se svojega ravno pričetega policijskega življenja strastno poprime; zagotavljamo mu, da se že kje tam v rajhu kuje svinčeni pleh zanj, koji mu bode njegova prsa pristojno kinčal.

Iz ormuškega okraja 5. marca. [Izv. dop.] (Okrajni glavar Trautvetter in peticija do cesarja.) Tudi naš okrajni paša v Ptui si želi svojih zaslug pridobiti v boji proti pravu peticioniranju, katero se vsaj dosedaj ljudstvu še nij kratilo. Poslušajte, kako lepo (seveda samo nemški) piše slovenskim občinskim predstavnikom svojega pašalika: „Občinskemu predstojništvu v . . . ! Za gotovo sem poizvedel, da adresa proti volilni reformi, katero so na Kranjskem nekateri protivniki ustave sklenili (polit. društvo „Slovenija“, g. glavar! jo je sklenilo, podpisalo pa že 20.000 Slovencev v vseh slovenskih okrajinah tudi na Štajerskem!) se je tudi v naši občini in okolici od mnogih podpisala (prav tako!). Z ozirom na dobro mišljenje naših slovenskih kmetov (katero so ravno s podpisom adrese dokazali) in njihovo nagnjenost do Njih Veličanstva se je res čuditi (nij mogoče!), da so se za to adreso, katera je proti vladnemu po Njih Veličanstvu dovoljenemu predlogu obrnena, podpisi dobivali (in celo 20.000, to je strašno, kaj ne?). Torej se vsili misel, da podpisatelji nijso bili podučeni o bistvenosti volilne reforme (bili so, g. paša! in baš zarad tega so vsi podpisali;) ampak da so bili po krivih razjasnilih zmoteni. Ukažem tedaj g. občinskemu predstojniku, mi gotovo v treh dneh (tako hitro?) naznanjati, kedaj in kdo je podpise nabiral (oj, kako ste vendar radovedni?) za omenjeno adreso, dalje, kaj se je ljudem povedalo, da so se dali nagniti k podpisovanju (nič družega, nego kar jasno adresa sama pove). Zahtevam od g. občinskega predstojnika natančno in resnično poročilo (so mar občinski predstojniki Vaši hlapci in ovaduhi?) ker sicer nečem kratiti prava peticioniranja (res ne?, par dni zapora in kake gld. globe to nij kratenje?); kaznjivim agitacijam in krivim oslepljenjem (falschen Vorspiegelungen) pa moram z vso strogostjo nasproti stopiti (prav tako, pa ne govorite o oslepljenji, dokler nemate dokazov!). C. kr. okrajni glavar Trautvetter.“

Nij to lep izrastek avstrijskega birokratizma? Se tako časte in izvršujejo državne osnovne postavbe? Člen 11. postavbe od 21. decembra 1867 o splošnih pravicah državljanov se glasi: „Vsakdo ima pravo peticionirati. Peticije pod skupnim imenom smejo samo od postavno priznanih zastopov ali društev izvirati.“ In g. Trautvetter inkvirira po podpisateljih in tonih, kateri so podpise nabirali, kakor da bi bili Bog si vedi kaki zločinci. Kdo je bolj patrijotičen, ali naš slovenski kmet, kateri stopa pred svojega vla-

darja ter ga z ozirom na nevarnosti volilne reforme za vso državo ponižno prosi, naj ne potrdi te postavbe, ali c. k. okrajni glavar, ki zabranjuje državljanom pota do svojega vladarja in podpisovanje peticije zove kaznivredno agitacijo?

In ne samo to. Poslal je svoj ukaz slovenskim občinam v nemškem jeziku, zopet očitno prelomljenje člena 19. osnovnih postav. On sam, c. kr. okrajni glavar, je najhujši agitator proti ustavi, on sam podkopava pri ljudstvu vero in zaupanje do ustave, ker se ne drži njenih jasnih odločeb. S takimi ukazi pa bode pri naših Slovencih samo to dosegel, da bodo sedaj še bolj prepričani, da so s podpisovanjem peticije pravo zadeli.

Iz Zagreba 6. febr. [Izvr. dopis.] Deficit ogerskega proračuna kolje tudi nas. Oggerski finančminister hoče davke reformirati, kar toliko pomeni, kakor jih povišati, ter s povišenimi davki deficit pokriti. Naši zastopniki v ogerskem drž. zboru so skoz Živkoviča in Mihaleviča v Deakovem klubu izjavili, da bodo proti povišenji davkov glasovali. V tem pogledu imajo vse svoje komitente za soboj. Kakor se čuje, hoče ogersko ministerstvo na vprašanje povišenja davkov tudi vprašanje svoje eksistence navezati. Če bo tedaj ogerski drž. zbor povišenje odrekel, preti nova ministerska kriza na Oggerskem. Deak nekako sluti, da je Szlavyyjevo ministerstvo njegova zadnja storitev, ter da po padu tega ne bo več on, ampak kdo drugi, brž ko ne Senyey novo ministerstvo sestavljal. Od tod proizhaja tista Deakova pikrost, ki se je od nekoliko časa sem v klubovih sejah njegove stranke razodevati začela. To negotovo in vedno premenjajoče se politično stanje na Oggerskem ima na naše zadeve jako nepovoljen upliv. Zlasti razprave o reviziji nadgodbe leta 1868 ne morejo že skor ne naprej ne nazaj. Vsaki dan nadejamo se pozitivnih vestij iz Pešte, pa dan za danom pride in preide, Pešta pa le molči.

Oggerski naukovni minister Trefort je v drž. zboru rekel, da je primoran tuje učitelje v deželo poklicati, ker Oggerska ne producira toliko inteligencije, kolikor je potrebuje. Ta Trefortov izrek velja po polnem tudi za nas. Na vseh naših srednjih učiliščih so skoro sami suplenti, in še ti so skoro sami absolvirani osmošolci. Pravi, redni izprašani profesorji so kaj redki. Med učiteljskim osebjem jih je denes faktično komaj 25%. Kdor profesorjev le more, beži iz naše dežele. Razlog temu so slabe plače. Naš sabor je sicer v proračunu za leto 1872 učiteljem srednjih učilišč plače, enako plačam v Cislajtaniji povelil. Od 1. januarja tekočega leta berejo pa spet svoje prejšnje nizke plače, ker za tekoče leto sabor proračuna še nij ustanovil, ter ga pred mesecem julijem, če ne pridejo še kake nenadane zapreke vmes, tudi vstanovil ne bo. Naša vlada bi mogla sicer profesorjem naredbenim potem večjo plačo tudi za 1873 doznačiti, ter potem indenniteto od sabora za to zaiskati, če bi hotelo, pa ravno to je, ona neče. Profesorji so jej zoperni, ker so pri zadnjih saborskih volitvah z malimi iznimkami skor vsi proti njej glasovali. In sedaj se ona nad njimi maščuje. Blizo v enakem položji je uradništvo. O Vakanoviču se čuje, da Szlavyyja priganja, naj ga vendar reši časti banskega namestnika. Vsled tega se je zadnje dnij po mestu govorilo, da pride

na njegovo mesto veliki župan sremske županije Svetožar Kušević, mož, ki je že vsem strankam služil, in vedno politično barvo menjal.

Domače stvari.

— (Odgovornemu uredniku „Slov. Naroda“) je pretekli petek zvečer od c. k. ljubljanske deželne sodnije nek sv. Miklavž v neprijazni podobi sodnijskega sluga nekovo pisanje zganjeno prinesel. Ker je imelo nemšk napis in nemško podobo, to se ve, da ga odg. urednik nij hotel sprejeti. Sodnijski Merkur je hotel vedeti „uržoh“, zakaj se njegov dar ne sprejme in lepo prosil, „naj no vzamejo.“ Možu se je povedalo, da mu utegne pomagano biti, kadar bode slovenskemu uredniku slovenske dopise prinašal. In šel je. Kaj je nosil v svoji togi, ali vojsko ali mir, t. j. tiskovno pravdo ali kaj dobrega, tega se ve da ne vemo, — pa nijmo radovedni. Bo že zopet prišel, kadar se visoki gospodje pri sodnji domislijo, da živimo v slovenski Ljubljani in izdajemo slovensk list. Nobene solze pa ne bode za njim, če se nič več ne prikaže.

— (Ogenj.) Včeraj ob pol desetih so trije strelji z ljubljanskega grada naznanjali, da v mestu gori. V Ahčinovi hiši v križanski ulici so se bile v neki sobi pod streho postelje unele. Ogenj je bil kake pol ure prej pogašen, nego je „Feuerwehr“ na mesto prišla. „Geschwindigkeit ist keine Zauberei“, ta moto naj si naši prijatelji ognjegasci tudi v svoj grb gravirati dadó.

— (Ljublansko pokopališče) se je, kakor „Danica“ poroča, zavoljo tega, ker se je mestni blagajničar Gajdič na njem ustrelil, na novo blagoslovilo.

— (Koze na Kranjskem.) Iz kranjske gore se piše, da je tam več ljudi na kozah umrlo. Tudi v ljubljanski bolnišnici so se v poslednjem času množili bolni na kozah. Vendar bolezen dozdej še nij epidemična.

— (Svobodo peticioniranja) v Avstriji osvetljuje sledeči slučaj iz Konjice v „Gosp.“: Vrli slovenski župan Jurij Zorko, na Tolstem vrhu v špit. fari dobi od c. k. okrajnega glavarstva v Celji poziv, da mora 28. febr. z vsemi občinskimi zapisniki priti pred sodnijski stol sl. okrajnega glavarstva v Celje. Ubogi župan se napravi na pot z vsemi zapisniki in „pertakoli“, kjer le še katererega najde. Spotoma si skrbno izprašuje svojo vest, v čem da bi se bila njegova občina pregrešila, da mora tako nagloma vse njene zapisnike tako daleč vleči? Ali vse duhtanje bilo je zastoj, nobene krivice ne najde nad njo. Z mirno vestjo stopi pred c. k. okrajnega komisarja K—y po imenu. Začne se zdaj dolgo zaslišanje ali „ferhér“. — Le poglobitna vprašanja tukaj posnamem. Komisar: „Ali je Vaša občina kedaj kakšno prošnjo do svitl. cesarja podpisala?“ Župan odgovori: Dá. Kom. „Zakaj niste v „protokol“ tega zapisali?“ Župan: „Ker se dostikrat odborniki le ustno v marsičem zmenimo brez dolgih zapisnikov.“ Kom. „Odkod ste dobili to-le (pokaže prošnjo do svitl. cesarja) prošnjo?“ Župan se začudi, kako celjski uradniki prošnjo v roke dobijo, katero je občina do svitl. cesarja na Dunaj poslala! Žup. odgovori: „Iz Konjice“. Kom. „Ali ste pa razumeli kar ste podpisali?“ Župan: „Česar ne raz-

umemo, ne podpišemo" itd. — Konečno komisar še županu razodene, da mora do 1. sušca c. k. namestniku o tem poročati, in ubogega slov. župana milostljivo izpusti. Kdo da bo županu pot in den povrnil, o tem pa sta pozabila se zmeniti.

Narodno-gospodarske stvari.

Okrajna založnica v Ljutomeru.

Malo po malem se začenjajo tudi po Slovenskem ustanavljati denarni zavodi po izgledu čeških „založen“ in po tem edino praktičnem potu emancipiranje od tujega kapitala. Povsod pa, kjer so se slovenski rodoljubi lotili iz početka težavnega dela, so se na svojo radost skoro prepričali, da slovensko ljudstvo hitro spozna veliko vrednost teh zavodov in z obilnim pristopom pripomaga, da krepko rasto.

„Slov. Narod“ je že v 1. letu svojega izhajanja kazal in potem vedno ponavljal neizmerno važnost čeških založnic, a misel, da bi tudi pri nas mogoče bilo jih ustanoviti, je še le v poslednjem letu v djanje stopila in sedaj že vidimo srečni uspeh.

Pred nami leži „Pregled o stanju in gospodarstvu okrajne založnice v Ljutomeru leta 1872.“

Založnica se je odprla sredi meseca septembra l. l., ter jej je pristopilo v 3 1/2 mesecih 283 udov, kateri so 283 gl. pristopnine plačali. Sploh so znašali prijemki 16978 gl. 8 kr.; izdavki pa 15402 gl. 12 kr. (udje so dobili na menjice 14978 gl. posojil). Mesečno stanje in gibanje premoženja je bilo meseca septembra 1199 gl., oktobra 7320 gl., novembra 4765 gl. in decembra 4879 gl.

Slava rodoljubom, ki so s svojo marljivostjo ustvarili in krepko vodijo ta slovenski denarni zavod! V odboru so gg. Kukovec J., predsednik; Lapajne J., podpredsednik; M. Zemljčič, denarničar; Anton Merčnik, preglednik; J. Gomilšek, tajnik; V. Mohorič, J. Farkaš, A. Bežan, Rantuša, odborniki.

Pri tej priložnosti vprašamo, kaj je z mariborsko posojilnico? Znano nam je, da že pred pol letom so nekateri gg. dobili privoljenje od vlade, da smejo ustanoviti posojilnico. Zakaj tedaj ne storé potrebnih korakov? Baš v Mariboru bi tak zavod ne samo v narodnem oziru bil največje imenitosti, ampak tudi izvrstno shajal, kakor to kažejo vsi mariborski denarni zavodi. Čemu odlašati? Na delo!

Slovensko gledališče v Ljubljani.

V ponedeljek 10. marca 1873.

Prvikrat:

Marie-Jeanne.

Drama v 5. dejanjih, francoski spisala Dennery in Mallian, poslovenil Davoroslav H.

Osobe:

Bertrand, tesarski pomagač — g. Schmidt.
Rémy, istega posla — g. J. Noll.
Theobald de Bussièrès, Sofijin — g. Juvancič.
Appiani — g. Kocelj.
Zdravnik — g. S. Paternoster.
Guillaume, sluga Sofijin — g. P. Kajzel.
Berlinguet, kmeta — g. Trnovec.
Grosmenu — g. Trdina Iv.
Bolniški strežaj — g. Šturm.
Marie-Jeanne, Bertrandova žena — g. Podkrajškova.
Sofija, komtesa de Bussièrès — g. Jamnikova.
Katarina, stara mati Marije — g. Pardubská.
Marguerita, prijateljica Jeanina — g. Valenta-Brusova.
Charlotta, hišna Sofijina — g. Nolljeva.
Sluge. Svatje. Kmetje.

Godi se okolo Pariza in v Parizu.

Opomenica.

Eksekutivne dražbe 12. marca: posest. pl. Staje, 2257 gl., — Primčevo, 3428 gl. in Komarjevo, v Ljubljani. — Pesteljevo, 1090 gl., v Vipavi. — Križovo, 760 gl. in Stalcejevo, 45 gl., v Črnomlju. — Gorjančevo, v Senožeči. — Berghausovo, 1406 gl., v Rogateci. — 13. marca: Sofhalterjevo, 430 gl. in Cumerjevo, 2587 gl. 50 kr., v Rogateci. — Gojznikovo, 1584 gl. 46 kr., v Celji. — Malenškovo, 145 gl., v Kranji. — Anzelčevo, 265 gl. 53 kr., v Loži. — Lazarjevo, 833 gl. in Naredovo, 730 gl., v Velikih Laščah.

Umrli v Ljubljani

od 4. do 6. marca.

Amalija Peterca, pos. hči, 18 l., na pljučnem mrtudu. — čest. mati Karolina Angerer, redovnica, 61 l., na sušci. — Ana Antonič, fin. nad. hči, 40 l., na vnetji trebušnice. — Treza Marela, kov. vdova, 60 l., na bramorki. — Bernard Tomažič, strojni čistilec, 56 l., na pljučnem prisadu. — Marija Prek, preb. hči, 13 l., na gnojivni mrzlici. — Ana Vogel-nik, kov. hči, 7 3/4 l., na davici.

Tujci.

7. marca.

Europa: Baumgarten iz Berolina. — Puk iz Pešte. — Kriger iz Kolina.

Pri Elefantu: Globočnik iz Zagreba. — Herzl iz Dunaja. — Jrgang iz Dunaja. — Horak iz Dunaja. — Lehman iz Liona. — Kahn iz Pariza. — Weisser iz Dunaja. — Löw iz Dunaja. — Ana Willa s hčerjo — Wr. Neustadt. — Somer — Wr. Neustadt. — Novotni iz Trebnega. — Svetec iz Litije.

Pri Maliču: Jurkovic iz Stobnika. — Rüttli, Kuhn iz Dunaja. — Obreza iz Vrhniške. — Babnik iz Dolenjskega.

Tržne cene

v Ljubljani 8. marca t. l.

Pšenica 6 gl. 30 kr.; — reš 3 gl. 90 kr.; — ječmen 3 gl. 10 kr.; — oves 1 gl. 90 kr.; — ajda 3 gl. 40 kr.; — prosó 3 gl. 10 kr.; — korusa 3 gl. 60 kr.; — krompir 1 gl. 80 kr.; — fižol 4 gl. 90 kr.; — masla funt — gl. 54 kr.; — mast — gl. 40 kr.; — špeh frišen — gl. 30 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 1 2/3 kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 24 kr.; — teletine funt 29 kr.; — svinjsko meso, funt 28 kr.; — sena cent 1 gl. 40 kr.; — slame cent — gl. 85 kr.; — drva trda 6 gl. 20 kr.; — mehka 4 gl. 70 kr.

Zahvala.

Za mnogoterne dokaze srčnega so-
čutja in za mnogoštevilno spremljanje
na počivališče naše ljubljene hčeri,
oziroma sestre

Amalije

izrekamo s tem vsem, posebno pa gg.
pevcem, javno srčno zahvalo.

V Ljubljani, 6. marca 1873.

(76)

Družina Peterca.

Dunajska bors 8. marca.

(Izvirno poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankoveih	71	gl.	80	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74	"	40	"
1860 drž. posojilo	105	"	25	"
Akcije narodne banke	983	"	—	"
Kreditne akcije	340	"	25	"
London	109	"	10	"
Napol.	8	"	72	"
C. k. cekini	—	"	—	"
Srebro	107	"	50	"

Kasa

iz slavne Wertheim-ove fabrike
je na prodaj za polovico cene; kje,
naznani (67—2)

Administracija „Slov. Narod-a“.

„Drenikov vrh“

se daje v najem.

Posestvo, tik Ljubljane, na Rožniku le-
žeči „Drenikov vrh“ se daje s kavarno,
gostilno, vrtom in poljem na več let v najem.

Pohištva so v prav dobrem stanu.

Vse za omenjeni obrti potrebno, orodje
za kavarno, gostilno in za poljedelstvo je
pripravljeno in se prepušča se živino vred,
v najem ali pa v zakup.

Na dalje obravnava

(64—3)

Franjo Drenik,

v Ljubljani št. 73, dunajska cesta.

V Kamniku

se daje štacuna na prav dobrem kraji
precej v najem.

Kdor hoče natančneje pogoje iz-
vedeti, naj se obrne na (78—1)

Franceta Prašnikarja,

šte. 19 v Kamniku.

Banka „Slavija“

katera se sedaj uže sme prištevati najrazširjenjšim enacim zavodom v
avstrijsko-ogerskih deželah, zavaruje:

I. dohodke;

II. določene istine za doživetje in smrt;

III. istine, vpisane v vzajemna podedovanska društva;

IV. poslopja in premakljivo blago zoper škodo po ognji.

Ta zavod slovenskemu občinstvu na novo priporočati, reklo bi se
vodo v morje nositi, kajti banka „SLAVIJA“ si je s svojim solidnim postop-
panjem, redovitim preiskovanjem in vestnim povračanjem škod pridobila v vseh
vrstah slovenskega občinstva obilo prijateljev. Obračamo samo pozornost na

„posojilne oddelke“,

katere je banka „SLAVIJA“ vstanovila, da bi delavnim in rodoljubnim Slo-
vanom pripomogla do lepše prihodnosti; v ta namen ona daje posojila za

„kavcije“ in na „osebni zaup“ (kredit).

Posojila za kavcije daje banka „SLAVIJA“ takovim, v državnej ali
privatnej službi stoječim uradnikom, kateri so definitivno nameščeni; posojila
na osebni zaup pa vsakej osobi, katere se z gotovim ne menečim se letnim
dohodkom izkazati zamore.

Banka „SLAVIJA“ si je pri vseh Slovanih avstro-ogerske države
neobmejeno zaupanje pridobila, kar je vsakakor veselo znamenje od dne do
dne vzraščajoče slovanske vzajemnosti.

Kdor bi hotel v katerej koli zadevi z banko „SLAVIJO“ v dogovor
stopiti, naj se blagovoljno obrne na njeni glavni zastop za slovenske dežele,
katerega pisarne so v špitalskeji ulici, šte. 269 v 2. nadstropji.

Josip Kristan,

glavni zastopnik.

(68—1)